

NỘI DUNG BÀI HỌC NGHỀ NHIẾP ẢNH _ TUẦN 1

Bài 1:

LÀM QUEN VỚI BỘ MÔN NGHỀ NHIẾP ẢNH & LỊCH SỬ NHIẾP ẢNH

I. GIỚI THIỆU.

Nhiếp ảnh có thể xem là 1 cái nghề, và nghề nào cũng vậy chúng có những đặc điểm riêng.

Nhiếp ảnh được ứng dụng trong nhiều lĩnh vực khoa học, sản xuất và kinh doanh, cũng như sử dụng nhiều và trực tiếp cho nghệ thuật, mục đích giải trí, sở thích, và thông tin đại chúng.

Công nghệ thông tin phát triển kéo theo sự ra đời của các công cụ lao động mới trong đó có những thay đổi to lớn của ngành nhiếp ảnh.

Vậy : Nhiếp ảnh là gì? Chúng ta cần chuẩn bị gì ? cần học gì để trở thành nhiếp ảnh gia ?

Vai trò của nhiếp ảnh như thế nào trong đời sống ? v.v....

II. CHƯƠNG TRÌNH NGHỀ NHIẾP ẢNH THPT

1. Lịch sử nhiếp ảnh
2. Các nhóm máy ảnh
3. Máy ảnh căn bản
4. Cách sử dụng máy ảnh
5. Bố cục-đường nét trong nhiếp ảnh
6. Nguồn sáng-chiều sáng
7. Sử dụng ánh sáng để chụp ảnh
8. Phim -Kính lọc
9. Ảnh chân dung
10. Ảnh phong cảnh
11. Ảnh sinh hoạt
12. Ảnh tĩnh vật

III. PHƯƠNG PHÁP HỌC TẬP

- Kết hợp lí thuyết với thực hành, tận dụng tốt các giờ thực hành.
- Chú trọng phương pháp tự học và học từ nhiều nguồn khác nhau.
- Tăng cường ý thức làm việc cộng tác.
- Trước khi thực hành cần nghiên cứu kĩ các yêu cầu của nội dung kiến thức lý thuyết, kỹ năng, thái độ, thiết bị hỗ trợ và kết quả đạt được của bài thực hành, rút kinh nghiệm cho lần thực hành sau.

BÀI 1: LỊCH SỬ NHIẾP ẢNH

I. KIẾN THỨC

Khái quát được những sự kiện và nghệ thuật ghi hình và sự hình thành bộ môn nhiếp ảnh từ buổi sơ khai Sự ra đời và sự phát triển của bộ môn nhiếp ảnh tại Việt Nam

II. NỘI DUNG BÀI HỌC

Hoạt động 1: Giới thiệu ngành nhiếp ảnh thế giới.

- ✓ Họa sĩ Leonardo de Vinci (1452- 1519) phát hiện trong phòng tối, ánh sáng có thể chui qua 1 lỗ nhỏ in thành ảnh ngược trên tường.
- ✓ 1550: chiếc thùng gỗ của Leonardo de Vinci được lắp 1 thấu kính hội tụ vào vị trí lỗ nhỏ để hình ảnh rõ hơn.
- ✓ 1727 các nhà hóa học vào cuộc để tìm cách lưu lại bằng hóa chất thay vì dùng cọ vẽ. AgNO_3 được tìm ra để lưu ảnh.
- ✓ Joseph Nicéphore Niepce người Pháp năm 1821 làm ra 1 tấm ảnh đầu tiên của nhân loại “chiếc bàn ăn” nhưng không đăng ký phát minh.
- ✓ 1839 ông Daguerre người Pháp được viện Hàn lâm khoa học Pháp công nhận với bức ảnh có tên “ Nhìn về đại lộ đền thờ”. Coi như ngành nhiếp ảnh thế giới ra đời.

Hoạt động 2: Giới thiệu nhiếp ảnh Việt Nam

- ✓ Ông Đặng Huy Trứ: quan triều Nguyễn là người đầu tiên đưa nhiếp ảnh vào Việt Nam.
- ✓ Hiệu ảnh đầu tiên “Cảm Hiếu Đường” được khai trương vào ngày 14/03/1869 ở phố Thanh Hà, Hà Nội.
- ✓ Ông Trương Văn Xán năm 1878 mở ra hiệu ảnh Bến Thương Bạc ở Huế.
- ✓ 1892 ông Nguyễn Đình Khánh ở làng Lai Xá mở cửa hiệu Khánh Ký ở Hà Nội, sau phát triển thêm ở Hải Phòng, Nam Định, Sài Gòn lập nên ngành ảnh Lai Xá mà hiện nay hàng năm nơi đây vẫn tổ chức kỷ niệm ngành ảnh Việt Nam.
- ✓ 1936 tại Hà Nội tổ chức triển lãm tranh ảnh nghệ thuật do họa sĩ Tô Ngọc Vân làm Tổng thư ký.
- ✓ 15/03/1953 Hồ chủ tịch ký sắc lệnh thành lập “Doanh nghiệp chiếu bóng và nhiếp ảnh Việt Nam”.
- ✓ 1975 nghệ thuật nhiếp ảnh Việt Nam phát triển mạnh.
- ✓ Năm 1989 hội nghệ sĩ Việt Nam trở thành thành viên chính thức thứ 65 của FIAP.
- ✓

Hoạt động 3: Giới thiệu vị trí và tầm quan trọng của nhiếp ảnh trong đời sống và một số tác phẩm nhiếp ảnh.

**HỌC SINH ĐỌC NỘI DUNG BÀI 1 “LỊCH SỬ NHIẾP ẢNH”
SAU ĐÓ THẢO LUẬN VÀ TRẢ LỜI CÁC CÂU HỎI.**

Bài 1

LỊCH SỬ NHIẾP ẢNH

Kiến thức:

- Khái quát được những sự kiện về nghệ thuật ghi hình và sự hình thành bộ môn Nhiếp ảnh từ buổi sơ khai.
- Sự ra đời và phát triển của bộ môn Nhiếp ảnh tại Việt Nam.

I. NHIẾP ẢNH THẾ GIỚI

Hoạ sĩ Leonardo da Vinci phát hiện trong một phòng tối ánh sáng từ bên ngoài có thể len qua một lỗ nhỏ in thành ảnh ngược lên tường. Đến năm 1550 chiếc thùng gỗ của Leonardo da Vinci được lắp vào một thấu kính hội tụ ở vị trí lỗ nhỏ để hình ảnh thu được rõ hơn, đó cũng chính là những phát hiện cơ bản đầu tiên để nhiếp ảnh phát triển sau này.

Năm 1826, bằng thiết bị chụp ảnh tự chế Nicéphore Niépce (1765-1833), nhà phát minh người Pháp đã thực hiện bức ảnh “La cour du domaine Le Gras” (nhìn từ cửa sổ

Nicéphore Niépce (1765-1833)

Bức ảnh chụp cảnh thực đầu tiên (1826)

trang trại Le Gras) tại địa hạt Saint-Loup-de-Varennes ở miền Đông nước Pháp. Đây chính là sản phẩm nghệ thuật đi vào lịch sử nhiếp ảnh thế giới như là bức ảnh đầu tiên.

Năm 1827, khi sang Anh thăm người anh Claude đang bệnh nặng, N. Niépce quyết

định công bố bức ảnh đầu tiên do ông chụp và tự rửa bằng phương pháp độc đáo với Hiệp hội Khoa học Hoàng gia Anh. Ngoài khuôn hình nhạt nhòa không sắc nét “như tranh vẽ” ra, hoá chất làm tái hiện ảnh sau 8 giờ gồm nhựa đường kết hợp với dầu hoa oải hương đã không thuyết phục được các nhà khoa học Anh vốn rất bảo thủ. Niépce liền đem tặng bức ảnh cho nhà thực vật trứ danh người Áo Francis Bauer (1758-1840) đang làm việc ở London. Vào năm 1898, khoảng sau bảy thập niên, bức ảnh này mới được đem triển lãm ở thủ đô London từ hậu duệ của F. Bauer.

Đến năm 1963, sau khi dày công nghiên cứu bức ảnh này, nhà sử học gạo cội người Đức Helmut Gernsheim (1913-1995) đã long trọng tuyên bố Nicéphore Niépce chính là người khai sinh ra nghệ thuật nhiếp ảnh của nhân loại.

Viện sĩ lỗi lạc người Mĩ Harry Ransom (1908-1976), Hiệu trưởng Trường đại học Texas đã quyết định mua lại bức ảnh lịch sử của Niépce để trưng bày trong Trung tâm nhân văn của trường ở thành phố Austin. Sau đó, Bảo tàng Rice-Engelhorn đã mượn lại từ trường này để dùng trong một cuộc triển lãm đầy cuốn hút.

Bức ảnh “Bàn ăn” được Nicéphore Niépce chụp vào khoảng năm 1827

Một bức ảnh khác của Niépce thực hiện trên kính đặt được thành công lớn, đó là bức ảnh chụp bàn ăn. Trên mặt bàn đặt một chai rượu, một chiếc li, một con dao, một cái thìa, một chiếc bát đặt trên cái đĩa và một lát bánh mì. Bức ảnh khá rõ nét, bởi những thang màu trung gian nổi lên giữa ánh sáng và bóng tối. Bức ảnh có tên là “Bàn ăn” được ông chụp vào

khoảng năm 1827. Năm 1890, một người trong dòng họ Niépce đem bức ảnh này tặng cho Hội Nhiếp ảnh Pháp. Đáng tiếc bức ảnh này đã bị thất lạc một cách bí ẩn vào năm 1892. Hiện chỉ còn phiên bản in trên tờ Bulletincura của Hội Nhiếp ảnh Pháp. Màu sắc, đường nét của bức ảnh rất mờ nhạt.

Vào thập niên 30 của thế kỉ XIX, Louis Daguerre đã phát minh thành công kĩ thuật chụp ảnh. Thời thanh niên ông là một nhà nghệ thuật, đến năm ba mươi tuổi, ông thiết kế ra một loại kính đặc biệt, dùng hiệu quả đặc thù để làm hiện lên toàn cảnh của một bức tranh. Trong khi đang theo đuổi công việc này, ông nảy sinh ý tưởng chế tạo một chiếc máy không cần bút vẽ, không cần sơn dầu mà có thể tự động hiện ra mọi hình ảnh, đó là chiếc máy chụp hình.

Louis-Jacques-Mandé
Daguerre (1787 - 1851)
là một nghệ sĩ, nhà vật lý người Pháp

dù kĩ thuật còn đơn sơ nhưng đã được ứng dụng trong khoảng thời gian này. Trong vòng hai năm sau khi Daguerre công bố phương pháp chụp ảnh của mình, một số người khác đã có ý tưởng cải tiến kĩ thuật và thêm vào chất iốt bạc một lượng brom bạc có tác dụng làm tăng khả năng cảm quang, giảm thời gian hiện ảnh, từ đó kĩ thuật này được ứng dụng rộng rãi.

Ngày 19 tháng 8 năm 1839, chính phủ Pháp tuyên bố phát minh này là “món quà tặng miễn phí cho toàn thế giới”.

Sau phát minh của Daguerre và Talbot, kĩ thuật nhiếp ảnh đã có những bước cải tiến lớn hơn như việc xử lí âm bản theo dạng ướt, xử lí âm bản theo dạng khô rồi tiến tới sử dụng phim trắng đen, phim màu, điện ảnh, nhiếp ảnh bằng đèn chớp và máy photocopy ra đời. Mặc dù có rất nhiều người tham gia vào quá trình phát triển kĩ thuật nhiếp ảnh nhưng thế giới vẫn đánh giá cống hiến của Daguerre là quan trọng nhất. Trước đó, chưa có một hệ thống nhiếp ảnh nào được ứng dụng nhanh chóng và rộng rãi như vậy. Do đó phát minh của ông đã có tác dụng thúc đẩy mạnh mẽ đối với sự phát triển của ngành nhiếp ảnh sau này.

Bức ảnh nổi tiếng của Daguerre chụp ngày 4 tháng 5 năm 1838 trên đại lộ Temple tại Paris. Tất cả các xe cộ chuyển động đều không hiện trong tấm hình, riêng ở góc trái, có ghi lại hình ảnh một người đàn ông đang đánh giày và đây cũng là tấm ảnh chụp đầu tiên có hình người.

Theo phương pháp của Daguerre, hình ảnh được ghi lại trên một bản gỗ phẳng có tráng một lớp mỏng iốt bạc. Sau đó, bản gỗ được phơi ra ánh sáng khoảng 15 – 20 phút để hiện ảnh. Mặc

Đại lộ Temple là bức ảnh nổi tiếng của Daguerre

Năm 1874, Công ty Liverpool tung ra thị trường kính âm bản đầu tiên.

Năm 1890, máy ảnh Georx Anschutz sử dụng phim cỡ 9×12 được sản xuất.

Năm 1914, máy ảnh Leica sử dụng phim cuộn 35mm do Oscar Bonack chế tạo đã ra đời (Oscar Bonack chính là ông tổ của ngành điện ảnh).

II. NHIẾP ẢNH VIỆT NAM

Đặng Huy Trứ (1825-1874)

Hiệu ảnh đầu tiên ở Hà Nội do người Việt Nam khai trương vào ngày 14-3-1869 (sau sự ra đời của nhiếp ảnh thế giới 30 năm), là hiệu ảnh Cẩm Hiếu Đường ở phố Thanh Hà, một phố ngắn đi từ phố Nguyễn Thiện Thuật vòng về cửa ô Quan Chưởng. Chủ nhân Cẩm Hiếu Đường là ông Đặng Huy Trứ, người Hương Trà, tỉnh Thừa Thiên – Huế. Ông là người đầu tiên đưa ngành nhiếp ảnh vào Việt Nam.

Đặng Huy Trứ tự là Hoàng Trung, hiệu là Tĩnh Trai, người làng Thành Lương, xã Hương Xuân, huyện Hương Trà, tỉnh Thừa Thiên – Huế. Ông sinh ra trong một gia đình khoa bảng, đỗ Tiến sĩ năm 1855 dưới triều Nguyễn. Suốt 18 năm làm quan

dưới thời vua Tự Đức, Đặng Huy Trứ trải qua nhiều chức vụ, có mối quan hệ rộng rãi với các tầng lớp nhân dân cũng như sĩ phu trong và ngoài nước. Ông rất thích thời sớm hiểu ra công dụng và tính ưu việt của kỹ thuật phương Tây.

Năm 1878, ông Trương Văn Xán mở hiệu ảnh tại Bến Thương Bạc ở Huế, sau thời gian học nghề ảnh tại Pháp.

Năm 1890, hiệu ảnh Du Chương và Đông Chương được khai trương tại Hà Nội.

Năm 1892, ông Nguyễn Đình Khánh quê ở làng Lai Xá (Kim Chung, Hoài Đức, Hà Nội) học nghề ảnh ở cửa hàng Du Chương rồi mở hiệu ảnh Khánh Ký tại Hà Nội, Hải Phòng, Nam Định và Sài Gòn tạo nên nhánh ảnh Lai Xá. Ngày nay, ở Lai

Xá vẫn duy trì truyền thống vào ngày 20-4 âm lịch hàng năm, người ta tổ chức lễ giỗ ông tổ nghề ảnh (ông Khánh Ký).

Năm 1936, lần đầu tiên tại Hà Nội tổ chức triển lãm tranh ảnh nghệ thuật do họa sĩ Tô Ngọc Vân làm Tổng thư kí.

Ngày 15-3-1953, Hồ Chủ tịch kí sắc lệnh thành lập “Doanh nghiệp quốc gia chiếu bóng và nhiếp ảnh Việt Nam”.

Sau 1975, nghệ thuật nhiếp ảnh Việt Nam phát triển mạnh. Năm 1989, Hội nghệ sĩ nhiếp ảnh Việt Nam trở thành thành viên chính thức thứ 65 của FIAP (Liên đoàn nhiếp ảnh nghệ thuật quốc tế).

Nhiếp ảnh Việt Nam từ đây không ngừng lớn mạnh đồng hành với các nước có ngành nhiếp ảnh lâu đời nhất.

Nguyễn Đình Khánh (Khánh Ký)
(1874-1946)

Câu hỏi

1. Nhiếp ảnh thế giới ra đời vào thời gian nào ? Tên tác phẩm và tác giả được Viện Hàn lâm khoa học Pháp công nhận là gì ?
2. Máy ảnh Georx Anschutz cỡ 9×12 được sản xuất vào năm nào ?
3. Oscar Bonack cho ra đời chiếc máy ảnh Leica sử dụng phim 35mm vào năm nào ?
4. Ai là người đầu tiên đưa nhiếp ảnh vào Việt Nam ?
5. Hồ Chủ tịch kí sắc lệnh thành lập “Doanh nghiệp quốc gia chiếu bóng và nhiếp ảnh Việt Nam” vào ngày tháng năm nào ?